

Самойлович Данило Самійлович (1744 – 1805)

Самойлович (Сущинський) Данило Самійлович - український лікар, загальнознаний основоположник вітчизняної епідеміології, фундатор першого в Україні наукового медичного товариства. Народився 11 грудня 1744р. в с. Янівка Чернігівської губернії (тепер с.Іванівка, Чернігівського району, Чернігівської області), в сім'ї священника.

В 1765 р. закінчив медичну школу при Петербурзькому адміралтейському госпіталі. В 1767 році отримав звання лікаря, очолив першу в Росії жіночу венерологічну лікарню.

В 1768-1770рр. був військовим лікарем на російсько-турецькій війні. Як полковий лікар досягнув значного зниження захворюваності та смертності особового складу. Ще зовсім молодою людиною став справжнім організатором ліквідації чи не найтяжчої в історії Росії епідемії чуми. Першим у світі встановив, як передається чума, довів її контагіозність, запропонував щеплення ослабленою вакциною, заклав основи власної системи протичумних заходів і успішно їх застосовував. Переконалий, що чума -інфекційна хвороба, він вже у 1771році пропонував різні засоби дезінфекції речей хворих на чуму, зокрема одягу, прищепив собі заражений матеріал, взятий від людини, яка одужувала після захворювання чумою.

1776 року на власні кошти виїхав на навчання до Страсбурзького, а згодом – до Лейденського університету, де в 1780 році захистив докторську дисертацію *«Трактат про розтинання лонного зрощення та про кесарів розтин»*, яка була перевидана двічі. Він першим із лікарів Російської імперії опублікував за кордоном не лише докторську дисертацію, а й інші свої наукові праці. Після захисту докторської дисертації при Лейденському університеті в 1783 році повертається до Росії.

В цей час на півдні України лютувала чергова епідемія чуми і вразила населення Келії, Ізмаїла, Бендер, Аккермана, Очакова. Наприкінці літа 1783 р. чума спалахнула в Херсоні і швидко поширювалася. За наказом князя Г.Потьомкіна Самойловича запросити для ліквідації чуми в Херсоні, призначивши його головним лікарем Катеринославського намісництва і Таврійської області, керівником медичної справи всього півдня України. Данило Самійлович прибув у Херсон в червні 1784 р. Оглядаючи населені пункти, де лютувала чума, виявив багато недоліків в організації боротьби з небезпечною хворобою, несумлінне ставлення до своїх обов'язків карантинного лікаря В. Гофмана. В короткий термін він вжив невідкладних заходів, щоб виправити становище. З успіхом використав свою систему протиепідемічних заходів, внаслідок чого кількість тих, хто одужав, досягла небувалого для тих часів рівня, що викликало широкий інтерес і захоплені відгуки у світовій медичній пресі. Він організував нові карантинні кордони, проводив масові щеплення, розробив методи ізоляції та дезінфекції при

чумних епідеміях, що стали основою діяльності санітарно-протиепідемічної служби. Самойлович Д.С. зробив клінічний опис смертельної хвороби у праці «Опис чуми, яка була в Херсоні в 1784 році».

У липні 1784 року заснував «Собрание медицинское в Херсоне», яке було першим медичним науковим товариством в Україні (і навіть у всій Російській імперії). За енергійні заходи з ліквідації чуми він одержав високий чин колезького радника.

В 1787 р. Самойлович Д.С. вдруге прибув у Херсон і блискуче виконав підготовку госпіталів, лазаретів пограничного карантину до приїзду імператриці Катерини II.

Незважаючи на світову славу, не зміг отримати ніякої роботи ні в Петербурзі, ні Москві. В 1790р., через незгоди з оточенням Г. О. Потьомкіна змушений був залишити працю. Майже два роки прожив у рідній Янівці на Чернігівщині. І тільки в 1792 р. його запросили на скромну посаду ординатора Московського генерального сухопутного госпіталю. Указом імператриці Катерини II від 6 червня 1793р. Самойловича знову призначено головним лікарем усіх карантинів України. Після докладного обстеження стану карантинної служби в Україні та Криму, у спецповіді Петербурзькій мед. колегії запропонував низку заходів для

поліпшення карантинної служби, і в 1797р. видав працю «Начертания о карантинах». За його участю створено карантини в Катеринославській і Таврійській губернії, на узбережжі Чорного моря, що започаткувало систему карантинів на півдні України, продовжену в XIX ст.

1793-1800 рр. - головний лікар карантинів півдня України, інспектор Чорноморської лікарської управи. У 1800 р. реорганізовано карантинну службу Російської імперії, і посада головного карантинного лікаря була скасована. Самойлович погодився зайняти посаду інспектора Чорноморської медичної управи, яка знаходилась у Миколаєві.

В листопаді 1804 року Д.С. Самойлович перебував в останньому службовому відрядженні за маршрутом Миколаїв-Херсон-Берислав-Козлов-Севастополь-Акмечеть-Таганрог-Миколаїв, оглянув госпіталі, лазарети, аптеки. Наприкінці січня 1805р. Данило Самойлович, повернувшись із чергової інспекційної поїздки, тяжко захворів. Помер у 1805 році у Миколаєві, де і похований.

Життєвий та науковий подвиг видатного лікаря і вченого XVIII ст. заслугове поваги нащадків.

Більше можна дізнатися, звернувшись до документів із наших фондів за посиланням : <http://www.khonmb.org.ua/mh/files/Samoilovich2.pdf>